

ἀρτένου βόρ. ιδιώμ. καὶ Εὐβ. (Κύμ.) ἀρτύζω Ἄνδρ. Θήρ. Κρήτ. Κύπρ. Μεγίστ. Νίσυρ. Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὀφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) Ρόδ. Τήν. Χίος κ. ἄ. ἀρ-
τύζον Λέσβ. Σκῦρ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀρτύτιζω Καλαβρ.
(Μπόβ.) ἀρκύζον Τσακων. ῥτύζω Ρόδ. ἀρτυῶ Κρήτ.
ἀρθυῶ Κρήτ. ἀρτῶ Κρήτ. Σκῦρ. ῥτυῶ Σύμ. Μέσ.
ἀρτύνομαι Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀρτύω. Τὸ ἀρτύζω καὶ ἀρτῶ καὶ μεσν.
Πβ. Διήγ. παιδιόφρ. στ. 369 (ἐκδ. Wagner σ. 154) «ὥσπερ
τὸ ἄλλας γὰρ ἀρτεῖ τὰ φαγητὰ τοῦ κόσμου, | οὕτως ἀρτύζει
τὸ ἐμὸν εἰς πᾶσαν μαγειρείαν»).

Α) Κυριολ. **1)** Καρυκεύω φαγητὸν μὲ ἔλαιον, βούτυ-
ρον, λίπος, ἀβγολέμονο, πιπέρι, ἄλλας, ξίδι καὶ τὰ τοιαῦτα
καρυκεύματα διὰ νὰ καταστῇ εὐγευστον κοιν. καὶ Καλαβρ.
(Μπόβ.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὀφ. Σάντ. Τραπ.
Χαλδ.) Τσακων.: Ἀρτύνω τὸ φαεῖ. Ἀρτυσα τὰ μακαρόνια (τὰ πε-
ριέχουσα μὲ βούτυρον) κοιν. Ἡ ζάχαρι δὲν ἀρτύζει Θήρ. Ἐλυ-
πήθηκα τ' ἀλάτοι νὰ βάλῃς 'ς τὸ φαεῖ γιὰ ν' ἀρτυθῇ; Κρήτ.
Ἐπροκένωσε τὸ φαεῖ πριχ' ἂν τὸ ῥτύσῃ Σύμ. Ἐρτυσα τὴ μαε-
ρεία Ὀφ. Ἐρτυσα τὸ φαεῖν Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.
Ἀκόμηνο οὐτῷ ῥτύς ἢ μαερεία (ἀκόμη δὲν ἠρτύσθη ἢ μα-
γειρεία) Ὀφ. Τρῦρε τὴ μυζήθρα ν' ἀρτύσωμε τὰ μακαρόνια
Σκῦρ. || Παροιμ. φρ. Νερὸ κὲ ἀλάτοι κὲ ὄτ' ἀρτεῖ τ' ἀλάτοι
(ἐπὶ ὑπάρξεως ἐν τῇ οἰκίᾳ ὅλων τῶν ἀναγκαίων) Κρήτ.
|| Αἰνίγμ.

Βούτυρον μὲ κονταλέα | ἀρτίνει οἴλ' τὴ γειτονιὰ
(ὁ ἥλιος) Θράκ. (Αἰν.)

Ἐναν χουλάριν βούτερον ἀρτύζ' τὸν κόσμον ὅλον
(συνών. τῷ προηγούμενῳ) Κερασ. Συνών. ἀρματώνω
Α 8. **2)** Ἐπαλείφω ἄρτον δι' ὄψον, οἶον βουτύρου, ἐλαίου
κττ., ἢ συνοδεύω τὸν τρωγόμενον ἄρτον μὲ προσφάγιον,
οἶον τυρὶ καὶ τὰ παρόμοια ὄψα Κέρκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Παξ.
κ. ἄ. — Αἰασκαράτ. Στιχοῦργ. 156: Λίγο λίγο νὰ βάνωμε
τὸ τυρὶ ν' ἀρτύσωμε τὸ ψωμί Κρήτ. — Ποίημ.

Κ' ἐξύπναε πάντα μὲ ψωμί 'ς τὸ χέρι
ποῦ τ' ἄρτενε μὲ ξίδι καὶ μὲ λίδι

Αἰασκαράτ. ἐνθ' ἄν. **3)** Ἐπιχέω, ἐπιρρίπτω ἀρτύματα εἰς
ἔδεσμα, ραίνω δι' ἀρτυμάτων ἔδεσμα Κύπρ.: Ἀρτύζω τὸ
ρυζόγαλον νάκ-κον ζάχαριν (νάκ-κον = ὀλίγην). Ἀρτυσε τὴν
πίτταν 'λ-λίην καν-νέλ-λαν. **β)** Ραίνω τι μὲ κόνιν Κύπρ.
Σκῦρ.: Ἀρτῶ νήματα μὲ ριζάρι (κόνις βαφικὴ) Σκῦρ. || Ἄσμ.

Τθαὶ καλαγκάθ-θιν ἐπίαν-ρεν τθαὶ ἐκονπάνιζεν το,
τὸ θέριν του τοῦ Χριστοφῆ ποπάνω ἀρτυζέν το,
μὲ κάθε τρόπον ἔκαμνεν τὸ γαῖμαν γιὰ νὰ στήσῃ

Κύπρ. **4)** Παρέχω ἡδύτητα, νοστιμάδα, ἐπὶ ἀρτύματος
Πελοπν. (Καλάβρυτ.): Δὲν ἀρτένει αὐτὸ τὸ τυρὶ 'ς τοὺς
κολοκυνθοκορφάδες. **β)** Ἐχω ἡδύτητα, νοστιμάδαν κτη-
θεῖσαν δι' ἀρτύματος, ἐπὶ φαγητοῦ Ἡπ. (Ζαγόρ.) — Λεξ.
Δημητρ.: Θέλω φαεῖ ποῦ ν' ἀρταίνῃ Λεξ. Δημητρ. Αὐτὸ
τοῦ φαεῖ δὲν ἀρτέν' Ζαγόρ. **5)** Μετβ. δίδω εἰς τινα νὰ
φάγῃ ἐν νηστείᾳ φαγητὸν μὴ νηστήσιμον, διακόπτω τὴν
νηστείαν τινὸς πολλαχ.: Ἀρτυσα τὸ παιδί Ἡπ. Πελοπν.
κ. ἄ. Τὸν ἄρτυσα μὲ λίγο κοκορέτσι Λεξ. Δημητρ. || Φρ.
Τὸν ἄρτυσαν τὸν δεῖνα (ἐπὶ ἀσθενοῦς κινδυνεύοντος, διότι,
ὅταν ἐπιδεινωθῇ ἡ κατάστασις ἀρρώστου, δίδεται εἰς αὐτὸν
ζωμὸς κρέατος καὶ κοττόπουλλο) Πελοπν. (Βασαρ.) Καὶ
ἀμτβ. ἐνεργ. καὶ μέσ. τρώγω πασχαλινὸν φαγητὸν ἐν ἡμέρᾳ
νηστησίμῳ, καταλύω τὴν νηστείαν, κρεοφαγῶ πολλαχ.
καὶ Καππ. (Σινασσ.) Τσακων.: Σήμερα Τετράδῃ ἀρτύθηκε
πολλαχ. Ἀρτένουδι σὰν τὰ ζαγάρια (ὅπως οἱ Μουσουλμάνοι)
Θεσσ. Ἀρτύθ'κα αὐτεῖν' τ' Σαρακουστή, γιὰ θιρμινόμ'να
Σκόπ. Τνωῖρα οὐόλους οὐ κόσμους ἀρτένεται τὴ Σαρακουστή

Μακεδ. (Καστορ.) Κοίταζι μὴν ἀρτ'θῆς! Θεσσ. (Ζαγόρ.) || Φρ.
Οὐδὲ τ' μιγάλ' Παραδκιβὴ δὲν ἀρτένισι! (ἐπὶ φαγητοῦ τελείως
ἀναρτύτου) Ἡπ. (Ζαγόρ.) || Γνωμ.

Ἄν ἀρτυθῆς, νὰ εἶναι ἀρνί, | κὲ ἂν κλέμῃς, νὰ εἶν' χρυσάφι,
κὲ ἂν ἀγαπήσῃς καὶ κἄμμιά, | νὰ τὴν ζηλεύῃ ἢ γειτονιὰ
(ἐπὶ τοῦ σφετεριζομένου πράγμα εὐτελὲς καὶ ἀνάξιον λόγου.
Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 2,495) Ἀθήν.

Ἄν ἀρτυθῆς, νὰ φᾶς ἀρνί, κὲ ἂν κλέμῃς, νὰ εἶν' ἀσῆμι
Πελοπν. (Ἄργ.)

Σὰν ἀρτυθῶ, νὰ εἶναι πουλλί, σὰν φάγω, νὰ 'ν' τρυγόνι
Α.Ρουμेल. (Σωζόπ.) Συνών. κατὰ λῶ, μαγαρίζω.

Β) Μεταφ. **1)** Ἐπιπλήττω τινὰ σφοδρῶς ἢ δέρονω
Κρήτ.: Τὸν ἄρτυσε καλά. **2)** Μέσ., ἀπολαύω τι ἡδονικὸν
Λεξ. Δημητρ.: Δὲν ἀρτύθηκε ἀκόμα τὸ φιλεῖ. **β)** Συνευ-
ρίσκομαι μετὰ γυναικὸς Πάρ. Πελοπν. (Οἶν.) Σῦρ. (Ἐρ-
μούπ.) Τσακων. κ. ἄ.

Μετοχ. **1)** Ὁ ἠρτυμένος διὰ καρυκεύματος οἰουδή-
ποτε κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Ὀφ. Τραπ. Χαλδ.): Φαεῖ
ἀρτυμένο σύνθη. Ἀρτυμένο ἐν' ἢ μαερεία Ὀφ. Ἀρτυμένα
λάχανα Τραπ. || Φρ. Εἶναι ἀρτυμένος ἀπὸ γράμματα - ἀπὸ
τέχνη (γνωρίζει γράμματα, τέχνη) Πελοπν. (Τριφυλ.) **β)**
Ὁ ἠρτυμένος διὰ καρυκεύματος μὴ νηστησίμου, πασχα-
λινὸς κοιν.: Ἀρτυμένο φαεῖ κοιν. Τρώγον ἀρτυμένα (ἦτοι
φαγητὰ ἀπηγορευμένα ἐν νηστείᾳ) Θράκ. (Μάδυτ.) **2)**
Ὁ καταλύσας τὴν νηστείαν φαγὼν φαγητὰ μὴ νηστήσιμα
Ζάκ. Θήρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Αἰγιάλ. Ἀρκαδ.
Λακων.) κ. ἄ.: Εἶμαι ἀρτυμένος, γιὰτὶ δὲ μπορῶ νὰ νηστήσω
Πελοπν. **3)** Ἐπιθετικ., παχύς, εὐτραφὴς Θεσσ.: Ἀρτ'μέ-
νον ἀρνί - κασιζ'.

Πβ. ἀρτεῦω.

ἄρτυσι ἢ, Σύμ. κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀρτύνω.

Καρυκεύμα φαγητοῦ: Τὸ φαεῖ ἐν ἔχει ἄρτυσι. Πβ.
ἄρτυμα.

ἄρτυσιὰ ἢ, ἄρτυσιὰ Καλαβρ. (Καρδ. Μπόβ.) Κάμπ.
ἀρτεσιὰ Κύθηρ. Πελοπν. (Λακων.) ἀρτουσιὰ Πελοπν. (Μάν.)
ἀρκυσιὰ Τσακων. ἀρτυσιὰ πολλαχ. ἀρτυσὰ Κρήτ. ἀρ-
τυδὰ Κύπρ. ἀρτ'σιὰ Μακεδ. (Βλάστ.) ἀρτ'δὰ Λέσβ. ἀρ-
τ'σκιὰ Μακεδ. (Βελβ.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐς. ἀρτυσία. Τὸ ἀρτυσὰ καὶ παρὰ
Βλάχ.

1) Ἀρτυσις, καρυκεύμα φαγητοῦ δι' ἀρτύματος πολλαχ.
Ἡ σημ. καὶ παρὰ Βλάχ. **2)** Τὸ πρὸς καρυκεύσιν φαγητοῦ
χρησιμοποιούμενον οἰονδήποτε ἄρτυμα Καλαβρ. (Μπόβ.)
Κάμπ. Μακεδ. (Βελβ.) Νίσυρ. Τσακων. κ. ἄ.: Δὲν εἶχαν ἀρ-
τυσιὰ τὰ φαγεῖα του Κάμπ. Βάλλ' ἀρτυσιὰ 'ς τὸ φαεῖ νὰ νοστιμίση
αὐτόθ. Ἀνοστό 'ναι ἅμα δὲν ἔχει τὴν ἀρτυσὰν τὸ φαεῖ
Κρήτ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Πρόδρομ. 575 (ἐκδ. ΔΜαυ-
ροφρ. 66) «γοργὸν νὰ μαγειρεύουσι σὺν πάσαις ἀρτυσίαις».

β) Λίπος χοίρου Καλαβρ. (Καρδ. Μπόβ.) Συνών.
λαρδί. **γ)** Κύμινον δι' οὗ ἀρτύονται ἔδεσματά τινα
Κύπρ.: Βάλε 'λ-λίην ἀρτυσιὰν 'ς τὸν ταβάν (ἔδεσμα τι). **δ)**
Ἄλας Κύθηρ. **ε)** Πεφρυγμένον ἄλευρον τὸ ὁποῖον ἀνα-
μειγνύεται μὲ ζάχαριν ἢ μέλι καὶ χρησιμεύει εἰς ἄρτυσιν
τῶν κολλύβων τῆς ἐκκλησίας Λέσβ. **ς)** Προσφάγιον,
ἦτοι τυρὸς, λίπος κττ. πολλαχ.: Ἡ καλύτερη ἀρτυσιὰ εἶν' ἢ
πεῖνα Λεξ. Περίδ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρτοσύνη **2.** **ζ)**
Συνεκδ. κοπριά χρησιμεύουσα ὡς λίπασμα ἀγροῦ Κρήτ.

3) Ποσότης ἀρτύματος ἀρκοῦσα εἰς τὴν ἐφάπαξ ἄρτυ-
σιν φαγητοῦ Κρήτ. Κύθηρ. κ. ἄ.: Μιὰ ἀρτυσιὰ ἀλάτοι Κρήτ.
Ἐχομε μία ἀρτεσιὰ Κύθηρ. **β)** Ποσότης μικρὰ Τσακων.:

τὰ ἀρκυσία ἴμι (λάδι). 4) Φαγητὸν μὴ νηστήσιμον, πα-
χαλινὸν Πελοπν. (Μάν.) β) Κρεοφαγία Τσακων.
Πβ. ἄρτυμα.

ἀρτυσίδι τό, ἀμάρε. ἀρτυσί Κάρπ.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἄρτυσι.

Ἀρτυμα φαγητοῦ: Παροιμ. Ἄς λείψουν τ' ἀρτυσία μου
ἰῶ τοῖς μαιριεῖς (ὅτι ἄνευ ἀρτυμάτων δὲν εἶναι δυνα-
τὸν νὰ παρασκευασθῇ φαγητὸν εὐγευστον. ἰῶ = ἰδῶ).

ἀρτύσιμος ἐπίθ. Εὐβ. (Αἰδηψ. Ὀφ.) Πελοπν. (Κο-
ρινθ.) ἀρτύσιμους Στερελλ. (Ἀράχ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. ἄρτυσι καὶ τῆς καταλ. -ιμος.

Ὁ μὴ νηστήσιμος, συνήθως τὸ οὐδ. ἐπὶ φαγητοῦ
ἐνθ' ἄν.: Τρώω ἀρτύσιμα Κορινθ. Φαεῖ ἀρτύσιμο Αἰδηψ. Τὸ
ἀράρι δὲν ἔναι ἀρτύσιμο Ὀφ. Φτειάνου ἀρτύσιμον (ἐνν. φαεῖ)
Ἀράχ.

ἀρυλλὸς ἐπίθ. Σύμ. ἀρουλλὸς Χίος.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρὺς παρὰ τὸ ἀραιός, ὁ ἰδ.

Ἀραιός. Συνών. ἀραιουλλός.

ἀρύνω Θήρ. Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Ὀφ. Τραπ.
Χαλδ.) ἀρένω Κάρπ. Κρήτ. Πόντ. ἀρένου Μακεδ. (Κα-
ταφύγ. Σέρρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρὺς παρὰ τὸ ἀραιός, ὁ ἰδ. Διὰ τὸ ε
τοῦ ἀρένω ἰδ. ΓΧατζιδ. Einleit. 412.

1) Μετβ. κάμνω τι ἀραιόν, ἀραιώνω ἐνθ' ἄν.: Ἀρύνω
τὰ φυτὰ - τὰ λάχανα (ἀραιώνω αὐτὰ ἐκρίζων τὰ ὀλιγώτε-
ρον εὐρωστα διὰ νὰ γίνουν τὰ λοιπὰ εὐτραφέστερα) Κο-
τύωρ. Χαλδ. Ἀρύνω τὰ μαλλία (ξαίνων ἀραιώνω) Χαλδ.
Ἀρένω τὰ θεύα (τοποθετῶ τὰ σκεύη κατ' ἀραιάς ἀποστά-
σεις) Πόντ. Καὶ ἀμτβ. γίνομαι ἀραιός, ἀραιώνομαι Μακεδ.
(Καταφύγ. Σέρρ.) Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Ὀφ. Τραπ.
Χαλδ.): Ἐρυνεν τὸ παννὶν (κατέστη ἀραιὸν ἐκ τῆς πολλῆς
χρήσεως) Τραπ. Χαλδ. || Παροιμ. Ὅσου ἀρένουν τὰ πράσα
τόσου χουντρένουν τὰ κιφάλια (μεταφ. ἐπὶ τεχνιτῶν οἱ ὅποιοι
εὐδοκίμοι εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἂν εἶναι ὀλίγοι) Σέρρ. 2)
Γίνομαι ρευστότερος, ὑδαρέστερος Πόντ. (Χαλδ.): Ἀρύν'
τὸ μέλ'.

Πβ. ἀραιεύω, ἀραιώνω.

ἀρὺς ἐπίθ. ἰδ. ἀραιός.

ἀρυτέ ἐπίθ. Τσακων.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀροῦ.

1) Ὁ ἀμελγμένος: Ἀ αἶγα ὦγι ἀρυτὰ (ἡ αἶγα δὲν εἶναι
κτλ.) 2) Οὐς., τὸ ἄρμεγμα: Ἐδαρι ν' ἀρχινίσωμε τὸν ἀρυτέ
(τῶρα κτλ.)

ἀρυτε ἐπίθ. Τσακων.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀρυτέ τοῦ ἀρκτικοῦ α προσλαβόντος
σημ. στερήσεως διὰ τοῦ ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Πβ. ἀ-
στερητ. 2α.

Ὁ μὴ ἀμελγμένος, ἀνάμελκτος.

*ἀρχαγγελᾶτος ὁ, χαρχαγγελᾶτος Χηλ.

Ἐκ τοῦ ὄν. ἀρχάγγελος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ᾶτος.

Ἀρχάγγελος 1, ὁ ἰδ.: Αἴνιγμ.

Ἀγγελος, χαρχάγγελος | καὶ χαρχαγγελᾶτος
πορπατεῖ καὶ σείνει | τὴν ἀληθοσύνην

(ὁ στατήρ).

Ἀρχαγγελιάτης ὁ, ἀμάρε. Ἀρχαγγιλιάτ' Μακεδ.
(Νιγρίτ.)

Ἐκ τοῦ ὄν. ἀρχάγγελος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ιάτης.

Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν κατὰ τὴν 8ην ἡμέραν αὐτοῦ
ἀγομένην ἑορτὴν τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ).
Συνών. ἄγι-Γεώργιος 2β, Ἀγιγεωργίτης 4, Ἀρχαγ-
γελίτης.

ἀρχαγγελικὸς ἐπίθ. ΚΠαλαμ. Φλογέρ. βασιλ. 121
ΣΣκίπη Ἀπέθαντ. 51 ἀρχαγγέλικοι ΚΠαλαμ. Φλογέρ. βα-
σιλ. 48.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀρχαγγελικός.

Ὁ ἀνήκων εἰς τὸν ἀρχάγγελον: Ἀρχαγγελικὴ σάλπιγγα
ΣΣκίπης ἐνθ' ἄν. Ἀρχαγγέλικο σπαθί ΚΠαλαμ. ἐνθ' ἄν.
|| Ποίημ.

Καὶ τὸν ὀχτρό μου χτύπησε χέρι ἄφαντο, μὰ τὸ εἶδα,
τὸ χέρι τ' ἀρχαγγελικό...

ΚΠαλαμ. ἐνθ' ἄν.

Ἀρχαγγελίτης ὁ, ἀμάρε. Ἀρχαγγιλίτ' Μακεδ. (Χαλ-
κιδ.)

Ἐκ τοῦ ὄν. ἀρχάγγελος καὶ τῆς καταλ. -ίτης.

Ἀρχαγγελιάτης, ὁ ἰδ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν
τύπ. Ἀρχαγγελίτης Ρόδ. Ἀρχαγγελίτης Κάρπ.

ἀρχαγγελίτικα τά, ἀμάρε. ἀρχαγγελίτικα Νίσυρ.

Ἐκ τοῦ ὄν. ἀρχάγγελος καὶ τῆς παραγωγικῆς κα-
ταλ. -ίτικα, δι' ἣν ἰδ. -ίτικος.

Εἶδος σταφυλῶν λευκοῦ χρώματος.

ἀρχάγγελος ὁ, κοιν. καὶ Καππ. Πόντ. (Οἰν. κ.ά.)
ἀρχάγγελος πολλαχ. ἀρχάγγελος Πόντ. (Κερασ.) ἀρχάν-
τζελος Κᾶσ. κ.ά. ἀρχάτζελος Θήρ. κ.ά. ἀρχάγγελος Ρόδ.
ἀρχάντζελος Μεγίστ. ἀρχάντζελος Κύπρ. Πόντ. (Ὀφ.)
χαρχάγγελος Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κο-
ρινθ. Μάν.) Χηλ. χαρχάτζελος Κύθν. χαρχάγγελος Πε-
λοπν. (Λάστ.)

Τὸ μεταγν. ὄν. ἀρχάγγελος. Διὰ τὴν ἀντιμετάθεσιν
τῶν γραμμάτων ρ καὶ χ ἐν τῷ τύπ. ἀρχάγγελος πβ. τὰ
ὅμοια αὐτόθι ἐρχομαι - ἐχρουνμαι, καρφίν - καρφίν
κττ. Περί τοῦ ἀρχάγγελος καὶ τῶν ἄλλων μετὰ τοῦ κ
τύπων ἰδ. ΧΠαντελίδ. Φωνητ. 43.

1) Ὁ ἄρχων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀγγέλων (τοιούτοι πι-
στεύεται ὅτι εἶναι δύο, ὁ Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ) κοιν. καὶ
Καππ. Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Ὀφ. κ.ά.): Στέκεται ἀποπάνω
μου σὰν τὸ Μιχαὴλ ἀρχάγγελο (ἐπὶ τοῦ ἐνοχλητικῶς ἱσταμέ-
νου πλησίον τινὸς ὡς ὁ ψυχοπομπὸς Μιχαὴλ ἱσταται παρὰ
τὸν ψυχορραγοῦντα) πολλαχ. Τί στεκόστε ἄπανου μου σὰ χαρ-
χαγγέλοι; (συνών. τῷ προηγουμένῳ) Καλάβρυτ. Μὰ τὸν
ἀρχάγγελο! (ὄρκος) Κάρπ. κ.ά. || Ἄσμ.

Ἀδὶς νὰ γίνης ἄγγελος νὰ γιάνης τὴ δληγὴ μου,
ἐγίνηκες ἀρχάγγελος νὰ πάρης τὴν ψυχὴ μου

Κρήτ.

Φωνὴ ἐξῆρθ' ἐξ οὐρανοῦ ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα,
φτάνουν, κερά, τὰ δάκρυα, φτάνουν καὶ οἱ μετάνοιες
καὶ τὸν νιό σου πιάσας καὶ 'ς τοῦ ληστή τὸν πᾶσι

Μηλ.

Ὡ Μιχαὴλ ἀρχάτζελε, κατέβα, βλόησέ τους
τσαὶ με ζωὴ εἰρηνιστή, Θεέ, στερέωσέ τους

(γαμήλιον) Θήρ.

Ἐννεὰ ἀγγέλ' κατέβανε καὶ δώδεκ' ἀρχαγγέλοι

Καππ.

Ἦρτεν φωνὴ ποὺ τὸν Θεὸν ἰθαὶ ποὺ τοὺς ἀρχαντζέλους
Κύπρ.

Τοὶ ὁ Μιχαὴλ χαρχάτζελος περικαλεῖ τσαὶ λέει

Κύθν. 2) Παιδιά καθ' ἣν δύο τῶν παικτῶν οἱ μεγαλύ-
τεροι καὶ ἰσχυρότεροι ὀρίζονται ἀρχάγγελοι καὶ στέκουν
εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπὸ τὴν μάγαν, περὶ τὴν

